

LES MONEDES BATUDES A REUS (1809-1810)

Entre el fons patrimonial que es conserva al Museu de Reus hi ha un col·lecció especialment interessant que malgrat és coneguda pels amants de la numismàtica, no ho és massa entre públic general. Es tracta de la col·lecció de quaranta-tres monedes de plata i coure que va batre, entre el 1809 i 1814, la Seca del Principat de Catalunya. Aquesta valuosíssima col·lecció es va poder adquirir a l'enyora't Estanis Pedrola, col·leccionista i col·laborador del Museu, l'any 2002 a través de la Fundació Pedrol Rius i d'aquesta manera va passar a formar part del patrimoni de la ciutat. La importància d'aquest conjunt radica no només pel seu valor material, fruit de la seva raresa, sinó, i sobretot, perquè té les monedes que van ser batudes per la Seca de Catalunya, entre els anys 1809 i 1810, quan estava ubicada a Reus.

El total de la col·lecció es divideix en vint-i-dues monedes de plata i vint-i-una de coure. Els valors de les de plata van dels 8 rals al mig ral i estan encunyades entre els anys 1809 i 1814. Les de coure tenen valors de 6 quartos a un xavo o mig quarto i estan encunyades entre els anys 1810 i 1815. Malgrat que tota la col·lecció ja és de per si excepcional, per al Museu tenen especial interès les tres monedes de plata de vuit rals (dues de l'any 1809 i una del 1810) i les dues, també de plata, de quatre rals (1809) que van ser encunyades a Reus. A la col·lecció s'hi va afegir un document interessantíssim, també en mans de l'Estanis, escrit pel director de la Seca de Catalunya, Joan Amat, i que porta per títol *Balances ó estados demostrativos de las cuentas de la casa de moneda de Cataluña*.

Xavier Sanahuja en va fer un excel·lent estudi de la col·lecció que es va veure plasmat, l'any 2003, en una exposició al Museu d'Art i Història i en la publicació del catàleg *La Seca del Principat de Catalunya (1809-1814)*. En ell ens fa un relat minuciós del procés de creació de la seca catalana i del periple que va patir al llarg de la guerra del Francès (1808-1814), entre Reus, Tarragona i Mallorca.

La seca del Principat de Catalunya va ser creada l'any 1809 per la Junta Superior de Catalunya per tal de proveir de moneda a l'exèrcit fidel a Ferran VII que operava en territori català. Joan Amat fou nomenat director de la casa de moneda de Catalunya. Amat va contactar amb Domènec Vila, el qual va cedir un local a Reus amb la farga, els forns i les eines necessàries per a fabricar la maquinària amb què s'havien d'encunyar les monedes.

Reus va aportar a la seca, la maquinària, la mà d'obra i bona part dels càrrecs: Bonaventura Sabater com a comptador, Pau Mª Miró com a tresorer, Pau Sala com a assajador principal i Joan Baptista Ferrando com a argenter major i assajador segon. Per aquest motiu, la Junta Superior de Catalunya confirmà la vila de Reus com a seu de la seca del Principat de Catalunya. Com a gravador hi havia el frare del convent dels Carmelites descalços de Reus, Joaquín de la Soledad, i com a gravador artístic Manuel Pelegru, de la Reial Acadèmia de les Nobles Arts de València, que va gravar un bust de Ferran VII al qual, com ens explica Xavier Sanahuja "(...), tal i com ell confirma, va suavitzar-ne les formes per fer-lo semblar més jove"

La curta vida de la seca de Catalunya a la nostra ciutat va ser prou agitada. Per dos cops, davant la imminent amenaça de les tropes napoleòniques, va haver de traslladar-se a la veïna ciutat de Tarragona. Reus era una ciutat oberta, sense construccions defensives

que garantissin la seva seguretat. Alhora, l'exèrcit francès tenia especial interès en apoderar-se de tota la infraestructura de la fàbrica de moneda per tal d'ofegar econòmicament l'exèrcit partidari de Ferran VII. Així, el primer trasllat de la maquinària a Tarragona ciutat emmurallada i, per tant, molt més fàcil de defensar va tenir lloc entre el 26 de febrer i el 31 de març, quan els francesos ocuparen Reus. El segon i definitiu trasllat a Tarragona va tenir lloc el 14 d'agost de 1810, un dia abans que l'exèrcit napoleònic entrés de nou a la ciutat.

El periple de la maquinària i la infraestructura de la Seca de Catalunya no va acabar aquí. Així, el 27 de maig de 1811, amb l'exèrcit francès a les portes de Tarragona, va ser embarcada amb destinació a Mallorca on va restar-hi fins que el dia 10 de juny de 1814 va cessar definitivament d'encunyar moneda per manca de metalls.

Durant la seva estada a Reus només es van fabricar monedes d'argent: les de vuit rals o duros (1809 i 1810) i les de quatre rals o mitjos duros (1809 i 1810). De les primeres, el primer lliurament es va realitzar el 17 de juliol de 1809 i se'n fabricaren un total de 195.964 (89.122 de l'any 1809 i 106.842 de l'any 1810). De quatre rals es realitzà el primer lliurament el 27 de desembre de 1809 amb un total de 44.672 mitjos duros – 29.600 l'any 1809 i 15.072 l'any 1810.

Sense cap mena de dubte, aquest és un dels capítols més desconeguts del nostre passat per la majoria del gran públic, no tant pels historiadors i estudiosos de la numismàtica en un moment en què Reus era la segona ciutat de Catalunya. La possibilitat de conservar aquesta col·lecció de monedes, a més a més de la documentació que en fa referència, ens permeten omplir un dels buits, tant des del punt de vista patrimonial com també documental, d'un dels episodis menys estudiats de la nostra història.

Marc Ferran
Conservador IMMR